

Buiten school doen kinderen ook veel kennis op

Brug slaan tussen leven binnen en buiten school

Leerlingen weten veel meer dan ze op school leren, namelijk vanuit hun cultuur, ervaringen, hobby's en social media. Het is aan leraren om achter deze verborgen kennis te komen en toe te passen in hun lessen. Zo kan de betrokkenheid van leerlingen met de lesstof worden vergroot, net als hun zelfvertrouwen. Dat is wat hoogleraar onderwijskunde Monique Volman wil bereiken met haar onlangs uitgebrachte praktijkboek over buitenschoolse kennisbronnen.

Naar het ontdekken en toepassen van buitenschoolse kennisbronnen heeft Volman, verbonden aan de Universiteit van Amsterdam, samen met Judith 't Gilde van het Kohnstamm Instituut, de afgelopen twee jaar onderzoek gedaan. Hulp kregen ze daarbij van dertien leraren van basisscholen in de hoofdstad. De basis voor de gebruikte methode komt van de Funds of Knowledge-theorie van de Amerikaanse hoogleraar Luis C. Moll, die uitgaat van een kloof die basisschoolleerlingen ervaren tussen de kennis die zij van huis uit meekrijgen en die zij op school aangereikt krijgen. 'Er is zoveel meer dan de normale lesmethode. Vooral bij kinderen die het niet zo goed doen in de basisvaardigheden, moet je oog hebben voor wat ze kunnen en wat ze buiten de school meemaken. Zo geef je aan dat dit ook belangrijk is,' vertelt Volman. 'Wat ervaren ze, wat maken ze mee, wat weten ze? En vervolgens de brug slaan tussen het leven van kinderen buiten en binnen de school. Dan is school niet een totaal andere wereld.'

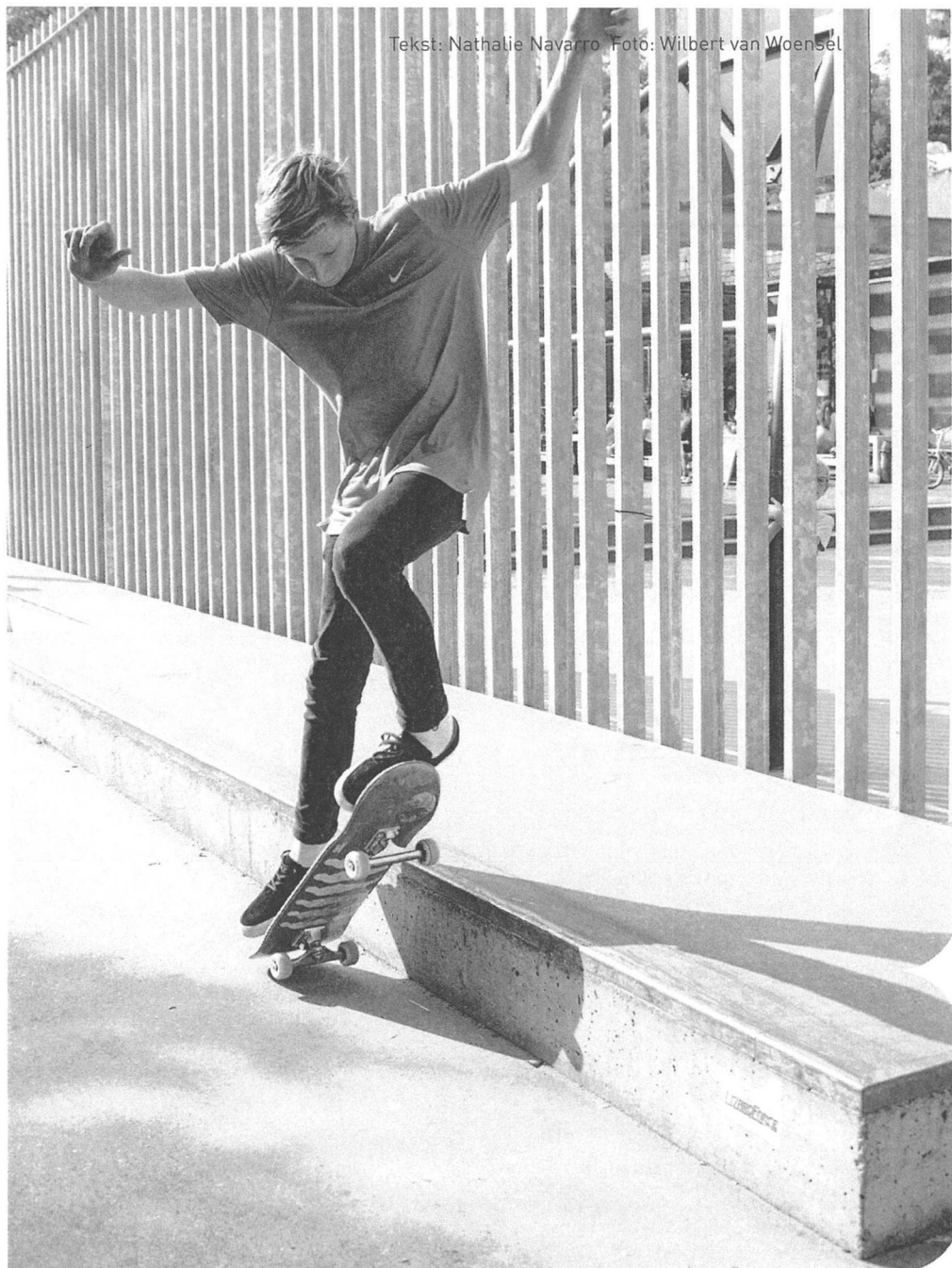
KINDEREN ZIEN

Leraar Dwayne Albus, destijds werkzaam op basisschool De Schakel in Amsterdam Zuidoost, stond te springen om mee te doen aan het project. De leerlingen in zijn klas hadden te maken met een leven onder de armoedegrens en veel verantwoordelijkheid. Hierdoor kwamen ze niet toe aan gewoon kind zijn en zichzelf ontdekken. Door ze echt te zien kon hij al snel

een negatieve situatie omdraaien naar een positieve. Een groepje jongens in zijn klas tikte continu met hun pen op tafel, tot ergernis van de rest van de klas. In plaats van ze te straffen, bood Dwayne ze drumlessen aan. 'Deze jongens hadden al vaker de ervaring gehad dat ze iets niet kunnen. Ik wilde er een positieve draai aan geven en heb ze in de pauze meegenomen om hun beats uit te proberen op echte trommels. De jongens vonden het geweldig. We maakten de afspraak dat ze eerst hun dagtaken goed af moesten maken voordat ze mochten oefenen met drummen. Hierdoor motiveerden ze elkaar om aan het werk te gaan, zodat ze daarna konden trainen. Aan het einde van het jaar gaven ze voor de hele school een optreden waardoor hun klasgenoten ineens een andere kant van ze zagen. Het heeft de jongens zelfvertrouwen en een positief beeld van zichzelf gegeven.'

BEWUST ZIJN VAN EFFECTEN

In eerste instantie hoopte leerkracht Louise Verhoef, leerkracht op basisschool Archipel in Amsterdam, dat het toepassen van de theorie iets zou opleveren qua kennis of praktische vaardigheden van de kinderen. Maar de effecten zijn voor haar vooral merkbaar geweest in het plezier van de leerlingen, de betrokkenheid en hun open houding. Ook haar eigen werkplezier werd groter: 'Ik snap leerlingen beter en begrijp ze meer, omdat ik kanten van ze zag waar normaal in een reken- of taalles niet zoveel ruimte voor is.' Ook leerlingen bleken elkaar beter te begrijpen dankzij de

‘Vooral bij kinderen die het niet zo goed doen in de basisvaardigheden, moet je oog hebben voor wat ze kunnen en buiten de school meemaken.’

methode. Door meer van elkaars sociale en culturele achtergrond te ontdekken begrepen ze de manier van leven en denken van hun medeleerlingen. Dit bevorderde de sfeer in de klas. Louise kreeg er zelf ook energie van. ‘Je voelt dat dit echt iets voor de kinderen doet.’ Nu ze niet meer fulltime voor de klas staat, vindt ze het moeilijk de methode te blijven hanteren. ‘Als je iets hoort en je wilt ergens op inspelen, dan kan dat eigenlijk pas de week erna.’ Toch gelooft ze volop in de theorie. Met een kleine kanttekening: ‘Ik denk dat de theorie alleen kans van slagen heeft als je als leraar bewust bent van wat het is en waarom het zinvol is.’

KIND ECHT ZIEN

Wat Dwayne vooral heeft meegenomen van het onderzoeksproject is om het kind echt te zien, te horen en geïnteresseerd te zijn. Maar hoe te beginnen? ‘Stop met het gehaaste. Begin met een kringgesprek en ga een gesprek aan met het kind. Als leerlingen twee rijen sommen goed weten te maken, dan kunnen ze

dat derde rijtje wel overslaan en die tijd steken in hun talent. Als leraar draait het uiteindelijk om de vraag: ben je bereid om vijf meter extra te lopen om iets te bereiken?’ Daar is Volman het mee eens. ‘De meeste leraren zijn heel erg betrokken bij hun leerlingen, maar ze denken hen de grootste dienst te bewijzen door flink te oefenen met taal en rekenen. Daardoor slaan ze andere dingen over en komen niet toe aan buitenschoolse bronnen. Er is soms ook gewoon weinig ruimte voor creativiteit en openheid, omdat bepaalde methodes aan het einde van het jaar af moeten. Ik denk dat het goed zou zijn als leraren die methode af en toe wat meer los mogen en durven laten en ruimte creëren voor dit soort zaken. Wat mij betreft zou dit een basishouding in het werk moeten worden.’ ■

Voor meer informatie en praktische tips is het praktijkboek *Gebruik maken van de buitenschoolse kennisbronnen van leerlingen* als pdf te lezen via onderstaande link: <https://bit.ly/37X5uEX>